

Europa madest ning rikidest.

Mõnnikord juhtub innimesele õnneks, kui ta ka nende kohtadega tuttawaks saab, mis külla tännawast kaugemal on, kui mõisi, kirrik ja — „nairis-maa“, kust laudo — wanna sõnna möda — tee õigem deldakse ollema, ehk kül wapril nairis-ma-käijil jallad ikka ennamist ristati aruwad! — Minnewal aastal näitas Kalender meile Emma-jõe jooksmist, tännawo on tal immo pikkemad te-konda ette wõtta ja luggijaid wõerile maile juhhatada. Kellel iggatsemist kasa tulla, se wõib Kalendri-inna cest Europa rigid ning maad kõik lühhidelt tundma õppida; agga tähhele pannemist ning melemõistust tulleb koddunt kasa wõtta, muido lähheb assi opis tuulde ja õpetuse iwwa langeb ohhakisfe.

Enne kui tele läheme sago siin nimmetatud, et sefinnane Ma-ilma jäggo, kus peal ka meilegi ello-asset ning peatoito walmistati: Europa's kutsutakse. Europa rajjad on põhja pool Jäemerri, õhto pool Atlanti merri, lõune pool Reskmaa merri ja ommiko pool Must merri, Kaspia merri ning Asia ma. Europa suurus on saddakahheksakümmend tuhhat ruut-pennifoormat^{o)} (180,000 □ p.) Ennam kui pool sest maast: ühheksakümmendkahhetsetuhhat ruut-penniformad (98,000 □ p.) on Wennerigi ossaks. Sellepärast ei jdua meie tännawo sedda põhjatumat riki, mis Jummal meie armolise sure Keisri wallitsuse alla on annud, pikkemalt läbbi käia, agga tulleswal aastal wõttame meie süggawamalt Wennerigist juttustada. Siin nimmetame meie, et

1) Wenneriik jäult Europa-, jäult Asia-Ilma-ma ossas seisab, ja esimese jäo sees kuus-

^{o)} Ruut-pennifoorem nimmetakse üks tük maad, mis pennifoorem lai ning pennifoorem pik on, nisammoti ka ruut-süld, ruut-jalg, ruut-künar igga üks ma tük, mis laiuti ning pikkuti üks süld, jalg ehk künar kannab; ja kirjutakse ruut selle □ neljanurgelise tähhefeseaga.

kümmend miljoni innimesi ellab. Pea-lin on Moskau, peesa-lin Peterburg. Moskau linnas ellab kolmsaddakolmkümmend-tuhhat innimesi, Peterburgis liggi pool miljoni. Wallitseja keiser: Nikolai I.

Tartust Tallinna on ni hästi Piibe kui Põltsama laudo tuttaw te ja wõib iggas kohhas, kus esimist karta, armas Ma keel tejuhiks sada. Tallinnast lähme meie auro-laewaga otse põhja wasto sõudes:

Some-male, mis kui meiegi sure Wennerigi wallitsuse al, üks kaljoline mäggine ma, ja rahwas fele ning kombe polest meiega süggulane on. Esimene kenna merre ärine lin, kelle saddamasse laewaga seisma jäme, on Helsingi lin; seal assub kui Tartus üks suur Universitedi kool. Helsingist ommiko pool seisab Wiburg ja õhto ning põhja pool Abo; wimases linnas ellab kolmteiskümmend tuhhat (13,000) innimest. Some rahwas ellab põllo arri-misega ja kõige ennamist kalla püüdmisega. Kui meie Helsingist maad möda otsekohhe eddasi tungime, siis same wimaks Torneo, mis jubba Lappo-ma rajjal seisab ja üks merre äärne lin on. Agga loppitud kassukas ei jdua Lappo-ma külma wasto seista, seks jägo Lappo-rahwas watamata. — Se merri, mis meie ning Some ma wahhel kutsutakse Some-merre lahheks, ja mis Some ning Rootsi ma wahhel: Põhja merre lahheks, agga sedda laiemat ning suremat sellesamma merre jäggu, mis Nia ning Rootsi wahhel on, nimmetakse Länemereks. Et kõik nimmetud kolm ossa, üks merri on, sepärast wõime meie Länemere emmaks, ja teised kaks arro temma tüttriks nimmetada. — Torneo linnast, mis Rootsi rajja liggidal on, wõime meie õlpsal kombel

2) Rootsi-male sada, agga tulles siit mõnni sadda wersta lõune pole taggasi minna, enne kui